

РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

*Катерина Яблунівська,
доктор філософії у галузі педагогіки,
асистент кафедри методики професійного навчання,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-5215-1594>*

Анотація. Окреслено сучасні суперечності формування екологічної компетентності майбутніх викладачів аграрного профілю, що зумовлені соціальними, демографічними, економічними й духовними чинниками розвитку особистості. Актуальність обраної теми обґрунтовується наявністю в Україні ознак екологічної кризи, що спонукає вітчизняну педагогічну науку до переосмислення відносин у системі «природа – людина – суспільство» й зумовлює потребу формування екологічної компетентності майбутніх викладачів-аграрників.

Ключові слова: екологічна компетентність, професійна освіта, екологічна освіта, екологічна компетентність, аграрні заклади вищої освіти.

DEVELOPMENT OF ENVIRONMENTAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS OF SPECIAL DISCIPLINES IN VOCATIONAL EDUCATION INSTITUTIONS OF THE AGRICULTURAL INDUSTRY

*Kateryna Yablunovska,
PhD in Pedagogy,
Assistant of the Department of Professional Training Methods,
Mykolaiv National Agrarian University, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-5215-1594>*

Abstract. Modern contradictions in the formation of environmental competence of future teachers of the agrarian profile, which are caused by social, demographic, economic and spiritual factors of personality development, are outlined. The relevance of the chosen topic is justified by presence of signs of an ecological crisis in Ukraine, which prompts the national pedagogical science to rethink the relationship in the «nature – people – society» system and determines need for formation of ecological competence of future agrarian teachers.

Keywords: ecological competence, professional education, ecological education, ecological competence, agricultural institutions of higher education.

Нинішня екологічна ситуація істотно змінює роль і значення педагога, зміст його діяльності у подоланні екологічної кризи, підвищуючи міру відповідальності за результати екологічної освіти молодих спеціалістів.

Таким чином, постає потреба у формуванні екологічної компетентності майбутніх викладачів аграрних закладів вищої освіти.

Аналіз стану формування екологічної компетентності майбутніх викладачів аграрного профілю свідчить про наявність деяких суперечностей між: соціальним запитом на підготовку викладачів-аграрників, здатних гуманно освоювати природне середовище, й реальним рівнем сформованості їх екологічної компетентності; високими темпами зростання екологічної інформації та недостатньою ефективністю форм і методів навчання, які застосовуються викладачами та студентами для засвоєння знань; усвідомленням суспільством необхідності формування у майбутніх викладачів-аграріїв екологічних знань і вмінь вирішувати природоохоронні завдання та відсутністю науково педагогічного супроводу цього процесу (Яблуновська, 2018).

На основі аналізу теорії та практики формування екологічної компетентності викладачів-аграрників можна встановити, що процес формування екологічної компетентності у студентів аграрних закладів вищої освіти повинен здійснюватися системно, враховуючи: соціальне замовлення на підготовку екологічно свідомих та активних педагогів аграрної сфери, мету, завдання, принципи (міждисциплінарності та екологізації знань), зміст, методи й форми екологічної підготовки студентів-аграріїв; етапи та умови формування їхньої екологічної компетентності; управління процесом формування екологічної компетентності у аграрних закладах вищої освіти.

На основі аналізу широкого кола наукових джерел з'ясовано, що найбільш ефективними методами формування екологічної компетентності студентів є: словесні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, дискусія); наочні (демонстрація, ілюстрація, самостійне спостереження); практичні (вправи, розв'язання екологічних ситуацій виробничого характеру, гра, екологічне проектування) (Гайдук та ін., 2022). При цьому провідне місце в освітній підготовці педагогів-аграрників відводиться методу моделювання, що широко застосовується в педагогічних дослідженнях й супроводжується описом різноманітних функцій. До найбільш ефективних форм організації навчання у вищих аграрних закладах освіти можна віднести послідовне залучення студентів до різних видів навчальної та навчально-професійної діяльності при поступовій заміні виконавчих дій продуктивними, творчими.

Ефективне формування екологічної компетентності майбутніх викладачів аграрної галузі можливе також за умови дотримання принципів екологічної освіти. Наприклад, дотримання принципу взаємозв'язаного розкриття глобальних, регіональних та локальних екологічних проблем дає змогу розвивати почуттєву сферу студентів, здатність мислити глобально й водночас діяти локально (Яблуновська, 2020). Цей принцип може сприяти визначенню причин виникнення екологічних проблем, а, отже, й неадекватних дій людей, що нехтують екологічними законами. Важливість цього принципу пов'язана з особливостями сприйняття інформації, що ґрунтується на конкретних явищах про факти впливу на навколишнє

середовище в певній місцевості, що викликають емоційний відгук і тому краще осмислюються та сприяють усвідомленню місцевих, локальних, регіональних та глобальних проблем, наслідків своєї поведінки й діяльності у довкіллі, необхідності власної участі у вирішенні цих проблем.

До основних складових ефективного формування екологічної компетентності майбутніх викладачів-аграрників можна віднести: екологічну освіту, екологічне виховання, екологічну культуру, еколого-практичну діяльність. Для формування екологічної компетентності майбутніх викладачів-аграрників важливою є також інтеграція природничо-наукових, соціально-економічних і правових аспектів взаємодії усіх суб'єктів освітнього процесу.

Список посилань

Гайдук, О. В., Герлянд, Т. М., Каленський А. А., & Пятничук, Т. В. (2022).

Розроблення й застосування екоорієнтованих педагогічних технологій для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників будівельної, аграрної галузей та сфери ресторанного господарства: методичний посібник. Київ: ІПО НАПН України.

URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733669>

Яблуновська, К. О. (2020). Професійна підготовка викладачів аграрних закладів професійної освіти в педагогічній діяльності. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій школі і загальноосвітніх школах*, 68 (1), 34-38. <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.68-1.6>

Яблуновська, К. О. (2018). Теоретичні основи формування екологічної компетентності майбутніх викладачів аграрних закладів вищої освіти. *Professional Pedagogics*, 15, 47-53. <https://doi.org/10.32835/2223-5752.2018.15.47-53>.